

”Tärkeät tavarat saavat viedä tilaa kotona”

Innostuitko raivaamaan kotia tyhjäksi turhasta roinasta? Saatoit huomaamatta hävittää kodin tunnun. Kotoisuus syntyy osin tavarosta, sanoo tutkija **Sirpa Uimonen**.

TEKSTI RAISA MATTILA KUVAT PIA INBERG

Vaikka matkalaukku olisi lähdön hetkellä ihan täynnä, johonkin koloon **Sirpa Uimonen** saa mah- tumaan äidin kirjaileman pöy- tälliinan sekä kolmekymmentä kankaista lautasliinaa. Yhteen on tekstattu pinkillä, sinisellä ja vihreällä sana ”Aiti”. Uimonen tytär antoi liinan äitienpäivä- lahjaksi vuosikymmeniä sitten.

Uimonen on kuluttajaekonomian tutkija. Hän on asunut vuosia eri maissa diplomi-insinööripuolisonsatyön vuoksi. Aiemmin perhe muutti maasta toiseen jopa parin vuoden välein. Nykyisin Uimosen viettävät puolet vuodesta Suo- messa, puolet toisessa kodissaan Algarvessa Etelä-Portu- galissa. Suomessa he oleskelevat joko Espoon- kodissaan tai mökillä Pieksämäellä.

Ruokapöytä on Uimoselle kodin rakkain huonekalu. Sen ääressä vietetyt hetket perheen, sukulaisten ja ystä- vien kanssa ovat hänelle tärkeitä. Pöydän ei kuitenkaan tarvitse olla tietty pöytä, riittää, että sen päälle voi kat- taa rakkaat liinat.

Niistä iso osa on käytössä arkisinkin. Esimerkiksi aamiaiselle Uimonen kattaa itselleen mielellään tyttären tekemän servetin.

”Kuljetan mukanani liinojani, sillä ne muistuttavat

minua rakkaista ihmisistä ja tärkeistä arvoista, kuten yhdessäolosta. Paikkaa vaihtaessa tutut tavarat ovat silta uuden ja vanhan välillä, ja kodin tuntu muuttaa paikasta toiseen niiden mukana”, Uimonen sanoo.

On muotia karsia koti paljaaksi tavarosta, ja vinkkejä tavaran vähentämiseksi jaetaan joka paikassa. Uimonen kuitenkin tietää, ettei kaikesta kannata karsia.

Hän tutki viime vuonna tarkastetussa väitöskirjas- saan sitä, mistä syntyy kodin tuntu eli kokemus kodista toimivana ja turvallisena paikkana. Osaltaan tavarosta, hänelle selvisi.

KODIN TÄRKEIMMÄT TAVARAT vahvistavat usein omaa identiteettiä. Leipomista harrastavalla voi olla kaapit täynnä kulhoja ja kuppeja, innokkaalla lukijalla hyllymetreittäin kirjoja. Ja saakin olla, myös nykyisen karsimisbuumin aikoina, Uimonen sanoo.

”Jos konkreettinen kirja on omasta mielestä maail- man paras käyttöliittymä, sen kuin hankkii lisää hyllyä, jos edellisestä loppuu tila. Arjen muut toiminnot saavat väistyä kirjojen tieltä.”

Uimonen mukaan on hyvä muistaa, että kaikkien perheenjäsenten tärkeillä tavaroilla on lupa viedä tilansa kodista.

”Jos esimerkiksi ehdottaa lapselleen jotain tiettyä harrastusta, on hyvä varautua siihen, että harrastus- tavarointa (jatkuu seuraava sivu)

Karsiessa isoimmat esineet kannattaa viedä ammatti- maisiin kierrätyspisteisiin, Sirpa Uimonen neuvoo. ”Niissä on asiantuntijoita tarkistamassa, voisiko tavaran käyttää uudelleen mahdollisen korjaamisen tai kunnostamisen jälkeen. Tuttavani harmittelee tänäkin päivänä, kun hän 70-luvulla poltti vanhat kokopuiset huonekalut ja kantoi tilalle lastulevykalusteet.”

alkaa jossain vaiheessa todennäköisesti kantautua kotiin.” Koska tavarat ovat tärkeä osa kodin tunnun rakentamista, rankka karsiminen saattaa ennen pitkää kaduttaa.

”Ennen karsimista kannattaa ehdottomasti pysähtyä miettimään, millaiset asiat ovat elämässä tärkeitä.”

Karsimista ei kannata aloittaa ainakaan pisimpään mukana kulkeneista tavaroista tai omaan harrastukseen ja sitä kautta identiteettiin liittyvistä kapineista. Kavereiden Facebook-päivityksistä voikin lukea juttuja esimerkiksi siitä, kuinka kirjakokoelmansa konmarittanut lukemisen harrastaja katui myöhemmin kierrätykseen rahdattuja kirjapinoja.

Kodin äänimaisemakin usein muuttuu, jos luopuu kerralla isosta osasta esineitään.

”Ehdottomasti kannatansitä, että itselle tarpeetonta pannaan kiertämään. Vaikka tavarat olisivat tärkeitä, liiat tavarat tekevät esimerkiksi siivoamisesta hankalaa. Aluksi voi kuitenkin harkita niin sanottua tavaroiden viilentämistä.”

VIILENTÄMISEN IDEA ON, että luopumisen sijaan ylimääräiset esineet pannaan käytöstä tilapäiseen säilytykseen. Turhiksi epäilemiään tavaroita voi kerätä säilytykseen esimerkiksi vaate kaapin hyllylle, jonka on raivannut tarkoitusta varten.

”Pohdi jonkin ajan kuluttua uudelleen, haluatko sittenkin pitää tavarat. Viilentämistä kannattaa soveltaa esimerkiksi lasten vauva-aikaisiin vaatteisiin, joita ei saa enää halutessaan takaisin.”

Karsimisbuumi aiheuttaa joillekin jopa ahdistusta. Vaikka mediassa neuvottaisiin tarkasti eri metodeja, omien kaappien läpi-käyminen ei ole helppo homma.

”Jotta siihen tulee ryhtyneeksi, mielessä pitää ensiksi olla selvä peruste, mitä hyötyä karsimisesta olisi juuri minulle. Pelkkä tavarapaljous ei riitä kaikille syyksi, sillä omat tavarat häviävät kodissa helposti taustamaisemaksi.”

Setarkoittaa, että tutuihin tavariin tottuu, eikä niihin kiinnitä huomiota.

”Toisille on myös täysin ok elää ulkopuolisen näkökulmasta kaaoksen keskellä.”

SUHTEEMME TAVARAAN ON käytännöllinen mutta tunteikas. Uimonen haastatteli tutkimukseensa eri ikäisiä suomalaisia, joista osa asui osan vuodesta Portugalin Algarvessa. Kaikkein tärkeimmät tavarat haastateltavien

kodeissa muistuttivat heitä rakkaista ihmisistä tai itselle tärkeistä elämänvaiheista – aivan kuten Uimonen mukanaan kuljettamat kattaustarvikkeet.

Uimonen huomasi yllätykseksensä, että niin sanotut muistoesineet voivat olla lähes mitä tahansa tavaroita. Usein puhutaan vanhojen valokuvien, kirjeiden ja vanhemmilta perittyjen korujen merkityksestä. Uimonen tutkimuksessa yksi haastateltava esimerkiksi kertoi, kuinka hänen olisi jo pitkään pitänyt viedä vanha nojatuolinsa uudelleen verhoiltavaksi.

”Hän ei kuitenkaan raatsinut luopua siitä edes hetkeksi, sillä se tuntui koko ajan kutsuvan syliinsä istumaan.”

Uudelleen verhoiluun liittyy myös riskejä: kodin tuntu nimitään rakentuu paitsi tavaroista myös aineettomasta ympäristöstä, kuten huoneilmasta ja sisälle kantautuvasta linnunlaulusta.

”Sitä rakentavat myös esineiden hajut, kuten rakkaan nojatuolin tuoksu.”

Pitkään suvussa kulkeneiden perintöhuonekalujen lisäksi kirpparilta hankitut esineet tuovat tunnetta pysyvyydestä, mikä on nykyään monelle tärkeää. Pari-kolmekymppiset ilmoittivat Uimonen haastattelussa hankkivansa huonekalunsa mieluiten käytettyinä, koska vanhoihin tavariin liittyy tarinoita.

”Vaikka tarinaa ei tietäisi, sen voi kuvitella tai keksiä, sillä joka tapauksessa huonekalu on kiertänyt pitkän aikaa eri ihmisillä.”

Uimonen mukaan erityisesti nuorempien kaippu tarinoita kohtaan johtuu siitä, että he ovat eläneet melkein koko elämänsä erilaisten elektronisten laitteiden keskellä.

”Monelle laitteet ovat aidosti tärkeitä esineitä, ja joillekin niistä muodostuu jopa oman itsen jatkeita.”

Laitteita on kuitenkin pakko vaihtaa aika ajoin uusiin. Ne eivät siis tarjoa tunnetta pysyvyydestä, toisin kuin vuosikymmeniä vanha kirppikseltä bongattu pöytä.

Uimoselle pysyvyyttä edustaa myös tietty tee. Riippumatta siitä, missä herää, hän haluaa aamulla kuppiinsa mustaa Assam TGFOB:aa. Vahvaksi haudutettuna ja ilman makeutusta.

”Ennen sitä piti pakata maata vaihtaessa matkalauk-kuun kaiken varalta ensimmäisen kuukauden tarpeiksi. Nykyisin tilaan sitä suoraan kotiin.” Uimonen voisi pakon edessä luopua tavaroistaan mutta ei teestä.

”Teekin on materiaa, joskin kuluva sellaista.”*

KARSIMISBUUMI AHEUTTAA JOILLEKIN JOPA AHDISTUSTA. OMIEEN KAAPPIEN LÄPIKÄYNTI EI OLE HELPPU HOMMA.